

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 230

Tiltaltes navn: Karen snekkers

Årstall: 1670

Sted: Kristiansand i Vest-Agder

Besøtskoller
Kristiansand
Bylingsprotokoll 1.
1670

Baatholderskapets arkiv 3.
1669 - 1671

Exbreed Brog
efter
indgivne supplicationer ---

Reuleksammel
Byregnskaper
Sigt og sagefalls
regnsk:
Christiania 1668-1680
Forskjellige regnskaper og et
Norderingsordne.

Perent. 1670.

Karen Snedichers (Kristiansand)

1670. Saken er ikke forly behandlet
i denne bylingsbok.
Kristiansand bylingsprotokoll nr 2
er fra 1721.

[avslorret 29.10.1930]
rg 8.11.1930 - 12.9.1931

Kristiansand

Byingsprotokoll 1.

1670.

Angaende hvar burcher var buren
angaaende, var bestemt om blifft att
forskriften.

Atter borson beskriv Christen Christens son
had hævde at ha sitt egen hævd
for sig selv han
om hæv hæftet hævd
han døde over etalig
hvor han hævd mædte.

4 mai 1670

fol. 13b

Dend 4 may er resken ordinarie paa
byingit aff R:an: byfogot Peder Jensen Lind,
efter privilegiene administreret ved led
forordnede Jesper Hansens hæus, offuervorende
di til forordnede længmed, eller dieris
fildmegsige..

Leier Normand som fildmegsby paa Karen
Thomisdaellers vegne hæffde sic i dag jndstefft
Jacob Poulsen fogit officer Mandels Ben, at
tilbæa om hand hemmelke Karen Thomisdaeller
som er andasbit, noget hæffde at bescyldte,
fligemaade war och jndstefft Christen
Christensen, och Bendts Asominds at snare
til hæus den nem kænd Bliffis tilspurdt,
med videre stæffingens jndhold som bliff
for resken opslært.

Jacob Poulsen lod riære ved byens liener Zschill, at
hand kom ikke for resken i dag, mens bad at dend ved
dag som er tagen aff Geert Blingwalters protocol næstle
bliffie best..

Christen Christensen lod frembringe och ved
resken paa foresight papir jndlegge sic
schriftlig ordnissbyrd, om alt hæus hæmmere

Karen Thomisdaellers

fol. 14a.

anlangende Karen Smedichers sag hennem sielff angasende, avor bewist, som bleff laet och paeschreffien.

Peder Norman tilspurde Christen Christensen om hand beschylder eller sag giffuer Karen Smedichers for den sygdom hand haffuer hafft, eller och om hand haffuer beklagit sig for nogen at hin derintj vor aarsage,

Hvor till hand snarede, at hand huerchen sigter eller sag giffuer hinde, mens hied hand mi haffuer schreffurt wod sin jndgiffiende det haffuer hand bekiednt for mange gaet folch,

Peder Norman passerod och formade, at Christen Christensen bürde bewize at det er passerit som hand mi her i resben schrifflig haffuer jndgiffait, efferson hand icke haffuer skaffut hennem til nogen vidnissbyrd, mens alleene at snare til hins hennem kunde bleffue tilspurde,

Bendke Aasmunds bekiedne, at Karen Smedichers kom til hinde i hindis egit hins, och sporde om han icke ^{viser} nogen som ville laene penge wod paa en kaabe, da snarede Bendke at han visste ingen, da sporde Karen hinde om han icke visste, om di wonge folch som kom fra Arent Thommopens schulle haffue een kaabe behoff, deribl snarede Bendke at han visste det icke.

Saa gick Bendke med Karen Smedichers hen til Christen Christensens, och Karen beguorde aff

Karen Smedichers

fol. 14 b.

Christen, at laane nogle penge paa en kaabe som var endten 4 eller 5 rdlr; hvorbil Christen Christensen saarede, at hand ville se til om hand kunde stræbe med hinde, da spørde Karen Snedichers naar hun moasle komme til hennem igien, derhalv saarede Christen, I kand komme til mig i morgen.

Om anden dagen gick hun aber hen med Karen Snedichers med kaabben som da laa udj demelle Bendts huus, och kom ind til Christen Christensen. Da begjorde Karen aff Christen om hand ville stræbe med hinde med di beloffede penge paa kaabben, hvorbil Christen saarede at hand haffde ingen penge at laane bort, hand haffde giffui denner ord for bræst, mens hund heller Karen sad paa senget hos Christen, eller och huad ord hin haffde med hammen virde hin icke, och derpaa erbi hin at giore sin ad naar fornöden gioris, Verloinden bleff i rette lagt, een roddog aff geert Slingewalders protocol, om Guldbrand Jensens och Drotte Füderwigs bekendelse anlangende Karen Snedichers, hvilchit er protocollerit paa Odde tingstue deng 19 och 20 april næst affroigt.

Peter Normand formeende at dette roddog er at agte som w-gjort och aff ingen kraft formedelet at det er stridigt imod loagen, at giffui noget beschrefftuen, der nogens liff

Karen Snedichers

fol. 14b.

eller ore angaaer, och dend det anvoer ey derbil
er loutig offentl, eller och til wedermaals
elle. Belangende de tiende jndoffense
prooff nemblig Guldbrand och Dorethe Tidenvig,
da offtertij dend eine er een nadman, och
dend anden en spaskone formeade hand
at di effter recessens tillhold, at wdryddis wdeff
landit och begge foestendamner.,

Karen Smidichs

fol. 15a.

Offtertij Jacob Poulsen icke morder, eller nogen
paa hans vegne, mens allene lader sige wed
byens diener, at hand icke kom for retten i dag
och derhos begierede, at ded wdtog aff Geert
Slingvalters protocol maalke Bliffue least
for retten, huorfore Jacob Poulsen foreleggis,
at mide hans wederpart j rebbe till bytingit,
masr hand loutig worder citerit, eller och
fremblegge huad hand erster derfore at haffue
sig til befrielse, paa des justitien formedels
saadan wdebliffue ey schall forhindris.,

fol. 15b.

11 mai 1690

Dend 11 may betiente Jacob Poulsen retten paa
k:m: byfogidly weigne, efftersom hand siellf
heffde loutig forfald offuerwerende di b: lifor
ordnede dingmend, eller dieris fuldmeglige,

Seittir Norman som fuldmeglig for Karen Smidich
heffde endnu attur til i dag jndoffentl fogden
offuer Mandals lehn Jacob Poulsen, anlangende
hindris fengstlig andarselpe, och at wide huad

hand hinde haffier at beschylde, och hvarfore
hun er hensat, med vidare stekfingens innehåll,
som Bleff läst och postschreffuen,

Dernest Bleff i rebbe lagt, een rigdig vidimerit
copie aff een Jacob Pouelens schrifftelse til S:
m: fogit Peder Jensen dat: Skierneund dend
9 april 1670 hörudj mellsis ad Doerle Foderig
och Güldbrand, for hennem haffier nodlagt
Karen Snedkers, at haffies forgiordt præsident
Niels Pedersen, och formedelet Jacob Pouelsen
haffde erfariit, at bete Karen Snedichers ville
reise bort, vor hand aff byfogden lientlig
begierendis at hin en arrest måtte postegge
junkil sagens vidare erfaring och oplysing,
och begierer derhos assistenz till rebens
beschichelpe, etc.

Verhos frembiörde bemälte Peter Normand een
beschichelpe till S:m: byfogit Peder Jensen Lind,
som remiterer saadant till Jacob Pouelsen,
och Jacob Pouelsen henviser det till Gaert
Slingwablers protocol, dat: dend 22 april
nest affrigt.,

Bendri Bleff fremblagd een anden beschichelpe
om det samme til Peder Jensen och Jacob
Pouelsen, aff dend 25 april,

Bleff och fremvist een supplication til
til vice præsid: Berell Skierning om det
samme, med hans svar derpaa dat:
dend 29 april

Noch i rette lagde Peiter Norman een roddog aff Christiansands raddotie protocol aff dend - 2
may 1670

Karen Snedichers

Bandaligen frambridsse Peiter Norman estt
schüdbymäall aff sogné presden i Smedsked, oob
24 mend, basse om s: fens Snedichers och han
husbruis forhold sammeseds, dat: palmesönde
1645.

Bygens biener tilledod at haffie loutig skiffnt
Jacob Poulsen, som ^{herr} snarit demmen at hand
wil icke gaa i rette med Peiter Normand,
mens maar det war een smick erlig och
ein borger at gaa i rette med, saa will
hand möde,

Peiter Normand snarede herimod, at hand er
befalit aff präsidenten at procedere denne
sag, och haffier ellers derfönden fildmug
aff di wedkomende, derudj at giöre och la
som di siellf, och formeende derfore, at
Jacob Poulsen bor at söge präsid: om han
beer sig nogit at were gaad for nar ved
hans person. Derfönden würde hand
förste gang haffie giftuit saadent an
Hand forhaabedis, at were bofast
affordig hand her boer med günde och bö
hans ore nest guds hielp w: beklichit, och
ingen erlig mand shall hammen audit
paasige.

* Denne var vid den rettende
den 9 mars 1670 blitt läst
en bok på 2 mark vido-
for "klammetri". +.+

fol. 16b.

Och effter Jacob Poulsen icke minder eller vil komme for redlen, sao vor Peier Normand her effter intil vidare dend høye offrigheids assistenz een lingswinde begierende, och elrs prætenderende hand paa kost och doring effter C4: recess,

Voron er saaledis forefunden at Jacob Poulsen for hans vdebliiffelse schall bøde steffnafald, och endnu bredie gang indeffnis til i dag 8 dage, Belangende dend prætenderende omkostning, derpaa hand icke bliffue kiennd forend holffuer sagen haffuer grabt ende,

Beliöffuer Peier Normand een lingswinde om det som i dag eller liforn i denne sag er passerit da schall dend hannen w: aveigertig worde meddelet,

Karen Smidchers

fol. 17a.

Dens 18 may beliente Christen Pedersen redden vdj t: m: byfogts sted, effter giffuen fullmøgt och begiering, offørerende Gregers Christensen Gabriell Jacobsen, Simen Poulsen Jacob Schomager Augustinus Waffuer

zomaia 1670

fol. 17a.
fol. 18a.

Peier Normand som fuldmøgt paa Karen Thommisdællers veigne heffle endnu bredie gang jndøffent Jacob Poulsen fogit offør Mandall, at fornemme hørfore hand hinde fengsligen heffuer

fol. 18a.

ladit henvelle, och hvid hand hinde haffde at
beschylde, jlem at bewise, det han ville
mogenheds bortriple, som hand til k: M: byfogit
haffuer schreffuit.

Karen Smedichers

Seer Jacob Bielens wegne måtte hans diener
Samuel Geerken, som i rede lagde hans
schrifflig jndleg høründinden hand schyder
sig fra sagen, och formeener at det komme
byfogden till at forfölge sagen, och derudy
giore och lade som hand agter at anmære

Drimod fremblagde Peibler Norman sic schiff
forrest och protestation som Steff laet och
paaschreffuen, dat: meruerende dato.,

Denne sag er formidlets sin vigtighed opdaget
til næstcommende fredag klochen 12, och
partene til samme sic inden videre steffe
mæll at møde, och formeerne hvid heron
affoagt worder.

fol. 19a

20 mai 1670

fol. 19b.

Dend-20 maj anlangende Karen
Thomiszaatters optagen sag.,

Efferdj befindis at k: M: fogit offuer Mandels
ambt Jacob Bielens, wænden sin schrifflig
til Kongl: M: byfogit Peder Jensen Lind, ey
alleene tilkiendegiffur at Karen Smedichers

fol 184

20 min 1870

fol 185

Karen Smedichers

shall avere vallagt for at haaffue forgiort
president Niels Pedersen, medens end och
sielfuer begierer at hinde een arest maatte
paaleggis, jndtill sagens vidare erfaring och
oplyning, och end derhos fornoder at bygden
hannem deruidj till rebbens bestyrchelpe wille
wore assisterlig, huor effter him och
fengeligen er jndsat, och jndtill dogs wden
nogen paafolgende throldoms sag loimesig
ofverbeuising forwarit,. Saa hand deraff
handgribelig fornemnis at bemelle fogit
Jacob Poulsen er Karen Smedichers reste veder-
part,. Och derfore er herom saaledis
dombs och affoegt, at hand effter høyliglig
jhukommelpe Koning Christian deng piersis
recess deng anden bogs 6 capitels 25
articul, bør avere forpligt straxen at for-
folge sin sagen arest, och till förs.
Komende byting jndteffne sine wøj sit
sidste maffngiffis [sic] vridnisbyrder, och
Karen Smedichers dennem at paahöre, saa-
uelson och til samme tid att affbe-
wippe, at han effter hans schrifftuilsis inthold
wille bordreiße, efftersom seadant er fornöden
och tientig til sagens vidare erfaring,
paa det denne wiglige sag, der paa lange
v= forsuarlig er bleffuen w= paabaldt, eff
deng som arest haaffuer begiert, en gang
kend giibe ende, deng antakke enden till
straff eller befrielse.,

Belangende, deng prætenderende omkostning,

fol. 196.

20 mai 1670

sembl hūis videre Karen Snedichers forordni
fullmægig wøj retten haffuer jndgiffint,
Da næst hoffuibsagen først haffuer grebit ende
och derpaa siden worden stefnt och kallit,
gaais derom hūis ret ehr,

— — — — —

— — — — —

fol. 270.

29 junij 1670

Karen Snedichers

Dend - 29 junij er retten ordinarie admistre
rit paa Bydingit aff K:M: byfogds Peder Jensen
officererende effterschrefne 6 borgere, Maarten
Clausen, Christen Jensen, Hans Thommisen,
 Claus Poulsen Schomager, Hans Domsing og
Peder Hansen Slib,

Till hūlchen lid sonderfoden Mads Andersen
effter K:M: byfogds schrifflig befaling haffde
ladit jndleffne Karen Thomisdaester Snedich
som udj blittet effter fogdens Jacob Poulsen
schrifflig begier aff dend 9 april er anholde
mi til at anhörs hūis prøv och avdriftbyrd
som officer hinde hunde bliffie fördt, effter
som bemelte Jacob Poulsen sig icke sagen
ville antage, och formeena sig wed een deel
magistraten dom derfore fri at avere, saa er
samme sag i dag til forhor och examen
foresagit.

Dorelle Südervig bleff frembsillet for retten,
som beklaende, at han kom till præsident
Niels Pedersen 5 dage for hand reide sidst
til Kiöbenhoffn, och bad hamon om noget

fol. 276

29 juni 1870

wij jepen maffn, da gaff hand hinde een
schilling, och hand var i deng yderst stue,
mens hans kone inde vor i kammeret, da
kom Karen Snedichers udj es stygt schichelse,
jnd til presidenten och dog udj hans klede,
hin haffde noget i sin haand det lod hin
rende paa præsidentens klede hvilket vor
lige som salt, och dermed forgiorde hin
hannen, saa gaff hin hannen nogen
respit indtil hand kom til Københaffns der
fuldlig forgiorde hin hannen och tilbandt
baade hans omind och lunge, och next
forleden ss: Hans mat kom Karen Snedichers
til hinde som en fugl flygends och
stygg och led vor hin och ville med di andre
haffne brot hinde halzen i shoe, derforuden
bekende hin, at Karen Snedichers imidderlid
di begge sad i hollit, bad hin hinde at
hin skulle vende ordene, at hin icke
forgiorde præsidenten, Endnu

fol. 27a.

bekende Dorelle, at Karen Snedichers vor med
di andre da di samblig foer til Stangnes,
udj en fandens fugls lignelse, dog hin vor
iche med at forgiore deng dreng som samme
din bleff forgiort, derhos sagde hin och
at Karen Snedichers vor lige saa god i
broldums Kunst som di andre och hin
sielff, der med hinde haffner vorit i selskab,

Gudbrand Jensen Bomh och fremb for zebler,
och for hannen bleff oplaet deng bekendelse

fol. 28a.

27 juni 1670.

Utglosken för mändes
sönerkvinna i christians
stäke för 1671.

T. L.

Karen Smedichers

(fol. 28a)

som hand haffuer gjordt om Karen Smedichers
paa Odde¹ Lingstie dend 19 och 20 april nest
forleden, hulchis hand i alle mæsse blæsod
saa i sandhed at were, och end derforinden
bekiende, at dend sid præsidenten gish til
beaden och ville reise til Københaff, stod
Karen Smedichers paa strandbreden ved dend
brøgge nest ølen for jørgen Jacobens huse
och slog brende gange med begge sine hende
ind effor schüden som de vor wonder seige
och samme sid vor him i fandens lignelse
och icke større end som hans halffue arme
kunde were lang, herforinden bekiened
hand at Karen Smedichers och hindis dael
haffuer werit hos hammen da hand sad i
hulit och bad at hand ville forvende
di ord at him icke haffde forgiot præ
sidenten, och samme sid sad Karen Smedicher
i hollit och daekken vor iden for, huospa
hand giore höyste ad, och end derpsa ga
til sin död, om hand i nogen mitgierning
vor schyldig

Doreble Fiderwig bekiened ofdermeere, at di
andre broldgunder haffuer brigt hinde til
dieris ridehest i dieris broldoms forreninger

fol. 29a.

Dend 1³ juli er bylingsredden ordinarie
aff Kongl. M: byfogit administrerit, offuerwend
di 6 tilforordnede lingmend, veden wdy Maerkt

fol. 29a.

13 juli 1670

Clænsens sled, Hans Haldffuorsen.

Wunderfogden Madby Andersen haffde til i dag
ledit jndsteffne byens bierer Laurs Svendsen,
jens Knud Jorgensen, Orland Klep, Anders
Thalleszen, och Salffie Lapesen, for en skricke
som Olliif Simensens pige haffuer baarit op
til fanghuiset udj en bören hœ, och di
at tilssaa dieris sandhed, hñad denne
derom varo bewist,

Karen Snedichers
fligemaade var samme bieriske pige jndsteff
at vînde sin sandhed derom, saa och Olliif
Simensen och hans hüsbrue samme pror
at poahöre,

Karen Snedichers
Da fremstillede sig Laurs Svendsen, byens
slitter, som proffiede, at mest forleden
torsdag, kom hans son til hamnen i byen
som hand vor, och bad hamnen komme
hem til slutteriet, och da hand vor han
kommen laa der noget høy i et lagen wodj
fanghünpgaarden, saa tog Salffie Lapesen
lagenit och loske det op, och tog noget
deraff som hand bar til fanghuisdören
der Karen Snedichers sidder, saa lugle han
fanghuisdören op, jnidder bid
Salffie gick efter det andit, hœ, saa
tog Laurs sin kiep och schille hört
hin anden och sagde hñad er debbe for
hœ, det er ichun hachels, och i det han
saaledis schille höjet ad, fall skricken
deründoff, hñilchen mi her i redben

fol. 29b.

magister

fol. 296.

13 juli 1870

bleff frembiisch, och saade at det var dend samme,

Tiembekjegen Joran Thollachsdaabber, frembekom, och bekände, at mi næst ^{dag} torsdags morgen befallede hindis madmoder hinde, at hün skulle sage et lagen læ i skien, och gaa paa lofflit, der skulle hün sage noget høi i samme lagen, och børe op till hindis moder Karen Smidchers i Fanghünsit, huelchik hün och gjorde, och da hün kom diid, ligla, wagten op for hinde, och hün lagde samme høi indi lagenid i Fanghünsgearken och derved gick hün hjem

Karen Smidchers
Kvinde Jørgensen proffnede, at hand icke var strichen mens well hørde at Lævær saade det hand fandt een striche i høel, for Fanghüns døren, och vildes viste hand icke,

Anders Thollachsken saade sig, ey at heffne pæt samme striche ey heller hordt tale derom dend lid,

Sæffne Christensen Læpæsen bekände, at hand aldeles indtil var samme striche, ey heller hordte hand tale noget derom dend lid,

fol. 296

pag 200 a.

Dend 20 juli er retten paa bytingit ordinarie aff kongl: M: Byfogot Peder Jensen Lind administrerit offiuerende de 6

fol. 3 06.

20 juli 1670.

tilforordnede singmend, eller dieris fullmeghe,

hvor da waar jndlefft Johann Worm raad
stue och byschiffuer, Ode Jørgensen,
Christen Søppremsen och Waldborg Harildssen
at bekende och prouffue, hvorledes de haffuer
set at Guldbrand, opgröff det soye nøy
johan Worms gaard for hans kockendor, som
hand berette at Karen Snedickers schille hafffe
nedgräffuet, fligemaade waar jndlefft
Dorrelle Schollemesters, at prouffue hūs hinder
om Karen Snedickers Thröllj waar benist,
jem røge Karen Snedickers at at prouffue
om g: Karen Snedickers forhold, Disliges
Anders Helleens giunde och jens Nielsens Schens
giunde ved navn Anne Pedersdæbler, fligemaade
at weedsee och bekende hūs de om g: Karen
Snedickers hand varre benist, Och avsar
gamil Karen Snedickers jndlefft samme
proff at ahnhöre,

Da for sebten fremblont johan Worm raad
stue och byschiffuer och prouffuede at for
noegen rum bid siden kom Guldbrand
jenssen i hans hūs och blant anden Shelle
som hand haffde med hannem, bekende
at Karen Snedickers schille haffue nedgräffuet
noget thoy i hans gaard, som hand wel
viste at opsege, och da hand tilspurde
hannem, til hūs ende him saadant hafffe
giort, siarede Guldbrand, him haffuer giort

Karen Snedickers

fol. 300.
20 juli 1870

Karen Smedickers

det til deng ende, at kaste ont jnelliun
Johan Worm och hans konne, saaswelsen
derned at borelge Johan Worms lcke, huelches
boy fore Guldbrand Jensen rest forleden Coffier
doggs affter jnelliun klocken 10 och 11 slet,
waar begierende aff Johan Worm at ville
opgraiffie, med huelches Guldbrand sig forhol
som epfer folger, Alden for gaard
doren begyndte Guldbrand at graiffie i
sanden med en spade, som scheede weet
it lys, och de jndseffante wiidnisbyrders nerue
rellse, som stod dicht op til Guldbrand, och
som hand haffde graiffat en liden stund
jt hul slort ongefahr som en thonde bind
Bleff hand wrad formedeslet hand det icke
saa hastig kunde opfinde, och sagde,
dieffelen foer i deng diefflen som sider,
sasbant ieg haffuer set hindre etaact
paa denne sted och puled, och da waar
hun icke store end hems halffie armb
lang, som hand samme tied wirk paa
sin armb. Och sagde derhos, ded er doeg
her, i hnor diefflem det er, och som hand
da en liden stund grouff omkring med
spaden och siden med haunden, sogte
iblant det opgraffide sand, foch hand
det i haunden och sagde, her er det, der
diefflem foer i hindre, huelchet boy mi her
i resken bleff amirst, och derhos oben
bare silragd Karen Smedickers aff Guldbrand
jensen, at hun och ingen anden haffde de-

prg. 20 b.

20 juli 1670

fol. 31 a.

der nedgräffuet, Och waer samme
löye saamt som sees kunde, lander, haer
och fullie fierre, Förinden dette behier
giedbrand Jensen, at i fior laantte Johan
Worm Karen Snedichers 8 p. paa en gyde
schude, och siden haffuer Karen Snedichers
haftt all Johan Worms lycke fra hammen,
Ole Jørgensen, Christen Søffrensen och Waldb
Harildsdæbler, weedesod och bekende lige ord
fra ord som Johan Worm prouffuet haffuer
anlangende det opgräffule löye, och des med
fordt, hvor paa de samptligere ville afflegge
derris ad, waer de derbi worder advarrit..

Doreske Scholmesters proffued, at for ungefer
11 aar siden som Karen Snedichers til hinde
endog dorene vor billighe om natten, och
haffde et lidet brug i sin haand, hvorud
him haffde noget, som han ville halde i
hinde, da han laa waagen i sin seng, och
da hold han munden til och schreg, saa at
han icke kunde fornemme det han fisch
noget i hinde, ved huulchen raaben hindis
børn svognede, och da bleff Karen Snedichers
bork for hindis øjen, mens strax efter
bleff han süag och laa lange til sengs,
och siden dend bid haffuer han icke
haftt een helbred dag,

Hervorinden bekende Doreske Scholmesters, at
samme löye som Karen Snedichers hafft i
hinde, vor lige som slim och moge lange

Karen Snedichers

fol. 31 a.

20 juli 1870.

lingester, hvaraff en del slim los om morgonen paa punen, som Susanna s: Thomas Pedersens kom ind och saa, hvaraff och hindis born en del schall were vorkerigt,

Karen Laurdaabber bekände at for allen ar siden var him, hindis mand och born i stor elendighed och sygdom, jmidlerlid kom der een mand ind til hinde som sagde til hindis mand lens Michelsen Smidichers o mand du est forgiort, och dit ganske hins, och det mindste bröd du och din sticher i minnen haffuer du icke gaat aff i det samme kom der een karl ind til hammen som var hans selchabs broder, och log hammen ved armen, och fick hammen ved med sig aff stuen, om anden dagen kom han igjen och sagde det samme som bilforn, och derhos spürde Karen Laurdaabber om han ville see dend som haffde forgiort hindis man och ganske hins, hvaril han indlit suarede da sagde samme man nu schall han somme herind for Eder och j schall see hinde for Eders øjen, I det samme

som han haffde gaat paa gulfiit een liden stund och förykt med minde kom Karen Smidichers ind i stuen, och lob ligc til Karen Laurdaabber och sagde, hvid diefflen schall dette till, der till suarede han hinde indlit mens gick hen och satte sig ved bordenden,

Karen Smidichers

fol. 31 b

fol. 316

20 juli 1670

da kom him attor och sagde hanad djefflen
schall dille till. af det samme kom den
fremid man och drach Karen Snedichers til,
da svarade han ydermere hanad djefflen
schall dille till, saa drach samme man
si: Jens Michellpen til, som drach Karen
Snedichers till som svarede, derfor icke,
ieg dricker wel engang saa drach han,
da sagde denne fremid man som talde
lige som det finsche sprog, hvorfor giora
du icke kaars offier Krüpt, saa kunde
han icke haffie drückit med dig, och
du haffier icke gaat aff et bide man
du sticher i din mind, och ald din
lyche haffier han fra dig, derhos sagde
samme man til Karen Laurdaester,
alt det som du, din man och dine bö
haffier, vor aglit dig alleene, och derson
du haffde kommit der offier alleene, da
kunde du icke haffie lefft en stund,
widere kunde han icke erindre at prove.

Anders Hellezens kone Birgitta Hendrichsdatter
fremkom och proffsiede, at ongeler for
14 aar siden bildrog sig en brakke jnellen
hinde och Karen Snedichers for nogen aved
som Karen haffde skyldt hindes son for,
at hand schulle haffie sagit, hvorfor
offrigeden befallede, at Anders Hellepen
schulle slide hinden aff hammens, idj
tiende mends neroverelpe, som och scheede
och siden den bid traffis samme bor

Karen Snedichers

fb. 92a
20 juli 1670.

aldrig, mens dode nogle var dørefter,
Anne Pedersdatter Jens Nielsens kone proffiede
at songefor for 18 sojer siden, stod Karen Snedicker
och smachede med hindis snoger, Pasmus
Nielsen Helleberg da kom hindis mand
Jens Nielsen vodaff sit hüns med et borte
song i armen, at hand ville gaa ned
och haffie hans baad i vandet som da
avor flyed, da schildis Karen Snedicker
wed sin snoger, och gick føret vester
paa saant som 3 reker paa Maarten
Thügersens planche overch, saa wendte
him och gick lige effter Jens Nielsens
som gick ned ad stranden till och so
him haffde gosit saant som til
johan Worms hüns aende him tilbage
och gick samme wey som him kom fra
menlig weeker ad gaden der Maarten Thügersen
planchoverch staar, och samme afften
bleff hindis mand Jens Nielsen meget
helfrig syg, saa hand opbaarde meget
blod, vor maal. los i tra mæller och
dage, och bleff saa sandrelös och forsygt
det him mæbbe binde hamem, och
siden deng led, haffuer hand icke hafft
sin helbred, mens endnu gaar snag och
schribely, widere wiste him icke at
proffie,

Christen Christensens prøv: aff dato: deng
4 may 1670 bleff om i Karen Snedickers

fol. 32a.

20 juli 1870

merierelse lydeligen oplest,

Orland Klep var jndsteffnt ad proffse sin sand
hed om den striche, som bleff funden ind
det hø som Klaff Simensens kone lod bære
hen ved sin pige i fangegaarden til hindis
moder, Kuorpaas underfogden sassel m̄ som
leffren haffde stoffet,

Karen Smidchers
Karen Smidchers

Da frembrøm bemelle Orland Klep och bekände
at da hand lag aff det hø som læs for
fanghūssdören, och ville kaste det ind till
Karen Smidchers som der en striche hæmm
jællem henderne jblant høit, som hand
kastet till side, och Lauris bygens tiener
kaste den bort til planchverchit med sin
klep; videre visste hand ikke,,

fol. 32a.

Bemelle bygens tiener Lauris, bekände, at da
Karen Smidchers i fengslit hørte tale om
denne striche, ræbte han till hæmm
och sagde, 'Sly stille Lauris med saadan
det er ichim scharn,

Di offrige aff wagten som i dag 8 dage
var m̄ i dag efter jndsteffnt, och bleff
ved den samme bekendelse som di da
gjorde;

-----

fol. 32b.

Dend - 26 juli haffuer K. M. Byfogit Peder
Jensen Lind anordnit och anbefallit een
extraordinarie Byling, formedelst een for

fol. 33c.

26 juli 1690.

drolsom berygtis gunde ved naffen Karen Snedichers som fengligen er anholdet, schulle examincris om hinde bedrifffer, hvor da vor offuerworende effterschrefft: 6 borgere, Hans Thommisen Schredder Claus Schomager, Christen Jensen, Hans Heldffuerpen, Hans Remsing och Søffen Smidt.

Till huerden sid wonderfoden Madly Andersen haffde indstefft Augustinus Weffuers gunde om han noget visste om Karen Snedichers forhold at sige,

Da fremkomm him och proffiede, at for 7
aar siden St: Hans afflen bleff hinde
mand heftig, saa hand onsider vor
affindig, och kunde indstalle, saa
gick han til hinde nabos och bad om de
ville hielpe hinde, onsider gick han till
Karen Snedichers, som sdrae kom effter
med til hinde, och da han kom ind
och Augustinus saa hinde, bad hand
hinde gaa fra hans øjen dieffen i voile
der est een broldgunde saa gick
han paa doren

Karen Snedichers beklaende at da han vor
- 20 aar gammel vor han i hennise hos
een gunde i Ty i Jylland, samme
gunde reg paa hinde om natten i hinde
drolsoms forrelninger, och om dagen maatte
han arbeide, och maatte samme gunde
flyde hinde flode indi een kierne, och han

26 juli 1670

Karen Fredricks

een gang eller so rörde ned Bjørnestangen
op och ned, saa haffde him bræ smø
him bekende at for en atten aar siden
kom fanden till hinde om afftenen i een
raffns lignelpe, idj hindis gaard, och spörd
hinde om him ville liene hammen eller han
schulle liene hinde, der till svarede him, at
hand schulle liene hinde, och da merchede
fanden hinde med hans klø, ginden paa den
avenske arm, som och mi for reben bleff
saaledes befunden och frembrüst,
bekende endnu at him haffuer forgiort
præsident Niels Pedersen, och kaste nogit
ley som var lige som salt ned effer
hans kleder da hand stod i skuen, och
him vor i en stem hamb och dieffuel
lignelpe, mens w = siunlig for hammen
och Dorelle Füding sad idj forstuen,
och saa idj en stem hamb, och skyg
lignelpe, och Dorelle flyde hinde delt sam
ley som him kast paa præsidenten,
och tilstod him at Dorelle och him
haffde offuerlagt med hinanden bilforn
at de schulle vere begge om och forgiore
præsidenten, och derhos sagde him, at der
vor een grunde paa hin side Grimbæld
som haffde biobl Dorelle Füding bil at
forgiore hammen, mens him ville icke
bekende husad konen eller gaarden hiede
Endnu bekende him at St: Thomæ dag
for hand ^{med} til Nordenhaffn som him

fol. 245.
26 juli 1677.

Karen Smidchers

til hennem da hand kom fra Dæssbien
och bad at hand ville lade hinde gaa sen
deller aff di 2 hand wor hinde schyldig, da
suarede hand du schall haaffie noget andet,
och viste hinde sin klop, deroffuer bleff
Karen wred och siden haaffier vaarit had
til hennem, huilchet och wor aarsage at
hun forgiorde hennem, hun tilbedod
och saas at hun fuldig forgiorde hennem
ind Kidenhaffen, lige som Dorette Fideiq
bekende haaffier och hun wor da udj
en dieffuels hambs schichelse och kom
til hennem om natten da hand laa paa
hans seng, och Dorette Fideiq wor med
hinde samme lid. De haaffde noget
i een glas som wor noget pulffuer ved
binden udj, det helde di i hennem, da
hand laa i een slum, och hans daatter
Maren gick i det samme da di wor
indkommen i stuen, ind i et andet
kammer, och hun kunde icke see dennen,
Anlaengende det soij som hun haaffier ned:
graffielb udj John Worms gaard, da tilbed
hun alt det som Gyllbrand om des ned:
graffielb haaffier bekende, och hun kom
deroffuer i een raffns lignelse, hun bekende
at Lindfia s: Lorens Bendrens bioble hinde
der til med klede til een broye, at hun
schulle sage den liche fra hennem, hand
haaffde paa hirs och smaaqing, videre
willer hun derom icke bekende,

Hun bekände och at haffuer nedgraffiut mogit
ondt bøy i Madby Andersens gaard, som
ligger iden for Broggersdoren hñlchit scheede
med Kyndelsmøpe liden, som er haer meyer
lender, ben och fiere,

Bondin bekände endnu, at di haer som han
haffuer nedgraffiut i Johan Worms gaard,
plichede han aff hindis drengs hñdgassis
rumpse, och di han haffuer nedgraffiut i
Madby Andersens gaard er aff samme slag
och samme hindis dreng hñdgass er
schicht som en stor hesteföll, som han
rider paas,

fol. 55a

Bekende ydermere at hun om i waar en
dag mod affen solen schinde, stod
schorskensfeyren Ole i Gregers Christensens
gaard, och hun saa at hand stod i
gaarden och groff mogit ned i jorden,
midlerbid gick hun ind i stuen och drap
een potte oll,

Hun bekände och at Ragnild Ribe var en
aff dennev som forleden mat var hos hin
i hñllit, och da var di 3 som var inde
hos hinde,

Att han haffde forgiort Christen Christensen
det bekende han aabenbarlig, och at han
giorde det paas sin egen haand, och ing
officiratke hinde derbill,

Och ellers vdlagde Karen Smedichers, at aver

fol. 25a

20 juli 1670

Karen Sudichers

med i dend rode som him er, Maren Peder
Leffsens, Mary Fideing som er reis til Holland
Dorelle Fideing som er brendt, Anbor Jensdaett
som nu sidder fengslit hos Wlff Haanes,
och him haffuer forit officer sien med
dennem nogle gange, wdi syge figlers ham
och lignelse, och hand flylfie och foer i
liffsten hnor di will, arder wills kün
denne gang icke bekende,.

Medt dinken gaf han minn den
och Personna hude han hader
aricht son an den dinken om den
arbeide,

Hans gerning at han mit var a
ly mod affter vilen viles, vid
Hovetidsguden ble i gryne træskantz
vidt at han var et hund vidt
gant, van gaff nogen vidt vidt
hundet vidt han vidt i stuen vidt
i alle dle,

Den blode vidt at Dugitt ble var en
elfdronen von fader mit var hos hund
vidt vidt da var de 3 van vidt vidt
i hund,

Han havde hundt foynt Christen
at hundt han salmerby, vidt vidt
vidt vidt han sin egen hand, vidt vidt
hundt hundt dink,

Den var voldighe Karen Sudichers at var

Indgåne supplicationer...

Statholderskaps arkiv 3.

1669 - 1671.

Karen Smedchers

fol. 119a.

312x.

Ide Niels Pedersen andrager,
hvorledis hendes mand er blevuen
ved et hastigt bilfeld, maselos,
och den ene side gandske bort-
sagen, hvor till Karen Smedchers
af 2de: fanger, som fogden
Jacob Poulsen hafuer antaet
for holdomb, beschyldeet, at vere
varsag, som odbog af sing-
bogen videre vذرifer, och som
fogden Jacob Poulsen hafuer
begieret af byfogden, at hun
maaske sagis indj arrest,
hvitched och er scheed, och
saeson sagen videre schille
settallis, vill byfogden henfore
det bill Jacob Poulsen, der dog
efter embedy pligt burde af
byfogden at forfolgis, hvorfore
begierer, byfogden maaske ante-
fehtis, denne beschyldeet grunde,

Christiansands blodig og
vraeger, maae vid foyne
ansænde; daend my aldrig
processter engang, saeben
kend og aldrig har
gennemgået en processter
i Christianssand, at
hvorledis vilde
sagis rettigheden
først til sig
begieret af byfogden
Jacob Poulsen
havde begiret arrest
af Karen Smedchers, formedelt
de hende tillagde beschyldninger
orsakter ieg billigt, at dend efters
recessens tillhold af hammer
fullfohrs, och osoar profoum
som hende beschylde, indj
hendes paachor loriingen ere
forhørde, rammer Kongl: meg
byfogdet vdi Christiansand vel
maaden efter sagens beschaff-
hed, hvorledis videre shall
procederis, och dersom supp-
licantinden fulde Niels Pedersen
da befinder sagen af den im-
portance, derpaa videre at
lade tale, da dend til dom
at indstefnis, dend beschylde
bill lidelse, eller frikendelpe
hvorindlyden ey paabuflis,

fol 119 a.

312.

af den sagens befindende beschrænket
at saa fremst hin findes
schuldig, da tilbørligen at
straffis, der er ellers
ankommen en procurator,
som sig sagen for dend
beschydde gunde vil antage
at procedere, han er en
lös karl, som till stedt
nyeligen ankommen, hvilken
person formenvis ey at bürde
besviges, indt slige sager at
bringes,

Dat: 31 = 23 May, A: 1670.

Det var nogen ønsket
for hollands righeder at en
sag, en del af den
hun ikke vides, at en

Karen Smidchers.

begyndt af byfogden, at han
medde sigt int varet,
hæftedet ved en hæft, og
nærmere sigt vidur hvilke
partiller, ved hvilke hæft
det till fast hvilke døg
efter enha, at det af
byfogden tilhører, hæftet
begav, hvilke nærmere at
fælta, men nogen gud

Christiansands oprighed jo
ervisor, mōdig och förväntade
assistance, hvad sig indkom
procurator angaaer, da han
han ey med billighed
vejres, dend beskyldbis sag
at procedere, all dend stans
inked w= loutigt falder paa
hammen at sige.. Aff
Christiania d: = 31 may.

A: 1670.

Det var nogen ønsket
at hæftet at hæft
varer hæft af hæft
fullført, men over præfet
som hæftet beskylder, ey
hæftet sædte hæftet en
fælde, nemm bogt er
begyndt at Christiansand
mæster efter sagens beret
hæftet vidur hvilke
procurator, og derom er
licentinden fra hæftet hæftet
da hæftet siger af den
præfet, der nærmere at
tak hæft, da hæft til den
at indledes, den længe
til hæftet, der fuldmægt
kunstner er partiller.

Renskammeret

Byregnskaper

Sigt og sagefalls regule:

Christianssand 1658-1680

-21-

F. L. 1.

Wagiffe anno 1670.

Dand. 20 augusti bleff Karin

Smedichers brudt som föd

Sholdomb till hennes

namn Myra

Kongl: mygt: regenschat

for det no: wife aff

Christianssand, fra dend:

14 juny 1665 och til dend:

8 september anno =

- 1676. g.

Karen Smedichers

Leffuerit till Peder Mabyon

8j 10 october 1673.

ANNO 1670.

JNDTEGT.

NES

d: 19 augusti annamnit som
var Karen Smedichers bocelod

som formedelet Sholdomb bleff
henredd, och efter registering

och vurdering belöb - - + 18rdrly 20

christiansand
bygdehuset

- 30 -

Sigt av sappfilarregale
Christiansand 1686-1690

Fol. 1

Wsgifte anno 1690.

Breviis N:o 12

{ Dend - 20 augustij bleff Karen
Snedichers brendt, son för
Throldomb till baal och
brand bleff hennomb, bestall
mestermanen — — + 18rde lg

Karen Snedichers

N:o 12

Viender jeg Niels Engelbrethens mesterman
wbi Christiansand at haflie annamnit
af ho:ma: byfogedet Peder Jensen Lind,
for Karen Snedichers henredelse som jeg för
Throldomb til basal och brand reded,
alber riedaller, huorforre hemed guiteris,
Christiansand i een march,
den - 20 augusti 1690

N E S

— 17 augusti annamnit som
var Karen Snedichers brud
som förmället Throldomb blif
kunstak, och efter registrering
och märking blib — — — — — — — — — — — —

Rentekammeret

Bryggerskaper

Sigt og sagefalds
regnsk:

christianssend

1658 - 1680

Værn Snedickers
boplaed 1670.

- 31 -

ANNO 1670 den 17 AUGUSTI wahr
forbundet iij Karen Snedichers huis, vnder
fogden Mads Anderken raadstue och
byeschriftuerens thiener Christen Soeffrensen
item effterschreffne thiende borgere, nemli
Hans Halffnioren och Giinild Kieps, til
den ende att registere och wurdere huu
middel och formue, som i bennelte Karen
Snedichers huis forrefandis,

I gammel.
T. L.

Och er befunden een gl: forrodnet
hufs, och et gl: forrodnet
bryggerhus, som er meeden
saa forrodnet at ingen denner
kan bewaare,

Bryggerhuset
Half Corbrugt
det blell som
him bleff brant
paas, Haarfor
let will at
eortis omgaf
- 4 - 1 - 6.

Och befundit iij stuen en
gl: jern kacheloffn, som er
synder, och mogsen ubringelig,
item en gl: furre schiffue, och
en loes furre bennck, en
jndquern, en halff furre
sengessled, huelche forschreffne
hus och jndredning med
thilhorende plady, er wurdet
thilsamen for _____

14 - - -

+ 1 Rind soe for - - - - - 1 - - -
1 spruchen jern gryde och 1.

	liden sito med 2 foeder	1	8
	1 gl kaare och een pisboll	1	"
	2 mesping bord ringe	1	10
	6 gr voldgarn a 2 per	1	12
	2 romaa shoffer	1	8
	2 marcher vold	1	4
+ 1	gl: grön schiort	1	"
+ 1	gl: forplit leredy forklede	1	4
+ 1	gl: bipmer, som synnes vrängelig	1	6
		=	16 = 1
	1 hundroch gl: foruden redschab	1	"
	1 lidenn jldbhannq	1	"
	5 gl hörgarns schörter	1	2
	1 gl serch	1	"
	1 gl vodplit dug	1	"
	2 höregarns lagenn	1	"
	2 gl forplidble günde halpe blader	1	"
	2 gl handdiger och 1 par hallcremer	1	"
	1 püdervar och 1 lidenn handklede	1	"
	1 speigl gl: sönder	1	"
	1 gl wenndt kaabe	2	"
	1 gl: fischaffts schört	1	"
	1 gl: pullermedis mäffie och	1	"
	1 gl günde huc	1	"
	1 gl: ledar offuer dyne	1	"
	1 gl: bülster wonder dyne, som ehr aff ingen verdj.	1	"
	1 gl bülster hoffietdyne	1	"
	1 gl hoffied püde	1	"
	1 gl leppet gündell	1	"
	1 gl: sdry lagenn	1	"

Karen Snedichers

Denlekmorret
Byregnsbaper
Sigt og sagefalds
reguler:

Christianssand

1658 - 1680

- 33 -

1 gl.	benchedyne avbrugelig	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
3 gl	smaa hymnder	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
1 gl	bre food	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1 ssyske gl:	spelagenn	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
1 gl	fure kiste	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1 gl	fure schab	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
1 gl	kiste bennch	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
½	slangbench	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
														= 6 — — 22
2 gl:	brygge kar	— — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	= 1 — —
														= 22 — 3 — 2

Karen Smedichers

Maa bryggerhuset affortis,
som reinges vongefer for 4 d 1 g 6 p.

Bliffur iguenn. som ehr Karen
Smedichers gamdsche hoffuedloed
och eynde middell

penge — — 18 rd 1 g 20 p

Dette bekrefller wijnead woris
wonderhiozble signeler, Christiansand ut svpt

All saaledis rigdig er registerit, och
saa som forskriffet daer, at woderi
wodj min nerverelpe, testerer

Maddy Anderzen
tag hodd.